

Respons

Aserbajdsjan: Ungdomsaktivister

Problemstilling/spørsmål:

- Hvilke aktiviteter driver de såkalte ungdomsaktivistene?
- Hvor mange er de?
- Kan hvem som helst bli medlem?
- Hvordan reagerer myndighetene på deres aktiviteter?

Bakgrunn og kildebruk

Aserbajdsjan har et autoritært regime som tolererer lite opposisjonell virksomhet. Myndighetene legger hindringer i veien for opposisjonen, og slår ned på kritiske ord og handlinger. Opposisjonen er svak og splittet i flere partier (U. S. Department of State 2009). Hvert av de politiske partiene har sine ungdomsorganisasjoner. Men som et resultat av myndighetenes repressive politikk, er også disse svake og relativt passive. Det kan være forbundet med store omkostninger, for eksempel tap av jobb, å drive opposisjonell politisk virksomhet, ifølge opposisjonspartiet Azerbaijan Popular Front. Begrepet “ungdomsaktivist” brukes ikke så mye om ungdom som er aktive i politiske ungdomspartier. Dagens ungdomsaktivister kjennetegnes først og fremst gjennom aktiv bruk av sosiale medier.

Det er lite som tyder på at Aserbajdsjan står foran en snarlig politisk omveltning. Etter hvert som tiden går, kan det være at dagens opposisjonspolitikere nærmest går ut på dato med tanke på å innta posisjoner. Det kan derfor ikke utelukkes at det er dagens ungdomsaktivister som vil fylle framtidens maktposisjoner. Ifølge aktivistene selv er Aserbajdsjan i dag mer udemokratisk enn det har vært på mange år. De mente imidlertid at opposisjonen i landet vil være mer vital etter neste parlamentsvalg (møter i Baku november 2009).

I denne responsen er det sentrale ungdomsaktivister som selv kommer til orde. De forteller om sin aktivitet, om det “indre livet” i gruppene, om hvordan de blir møtt i det offentlige rommet, og særlig om myndighetenes reaksjoner. Mesteparten av informasjonen i responsen er innhentet på tjenestereise til Aserbajdsjan 16.- 22. november 2009. Det ble avholdt to møter med ulike ungdomsorganisasjoner. Disse var Stimul Network, Youth Club, Azerbaijan Liberal Youth Organization og Dalga (Bølge). Organisasjonene var i det store og hele

Respons Aserbajdsjan: Ungdomsaktivister

samstemte, selv om de uttalte seg kun på vegne av seg selv. Det finnes også andre aktivistgrupper, som for eksempel Yeni Fikir, som Landinfo hadde møte med i 2006.

Aktivistene framsto som åpne og redelige. De ga uttrykk for at myndighetene visste at de hadde møter med Landinfo uten at det virket som det la noen demper på informasjonsflyten.

Gruppene har sine egne hjemmesider på nettet. Av ressursmessige grunner er ikke nettsidene oversatt fra aserisk til engelsk.

Det finnes lite skriftlig dokumentasjon om ungdomsaktivistenes arbeid, posisjon, funksjon osv. Det som rapporteres av menneskerettighetsorganisasjoner om ungdomsaktivister er stort sett at så og så mange har blitt arrestert i forbindelse med en markering. For eksempel skriver U.S. Department of State (2009) at politiet 4. juli 2008 arresterte medlemmer av Dalga i forbindelse med en demonstrasjon. Sju medlemmer ble løslatt i løpet av noen timer, mens tre ble løslatt etter å ha fått en muntlig advarsel av retten. I sin årsrapport for 2009 konsentrerer Amnesty International (u.å) seg om situasjonen for journalister og religiøse grupper. Den såkalte bloggersaken fra 2009 har i tillegg blitt mye omtalt i aseriske medier og i internasjonale medier som RFE/RL, IWPR og Eurasianet. Menneskerettighetsorganisasjoner, som Human Rights Watch har også skrevet mye om saken.¹

Hvilke aktiviteter driver aktivistene?

Ungdomsaktivistene er aktive på internett. De deltar i ulike nettsamfunn. Meninger og synspunkter utveksles, og nettet brukes til innkallinger og mobilisering.

I tillegg til aktiviteten på internett arrangerer flere av gruppene fysiske møter, arrangementer og aksjoner. Fellesnevneren for aktivistene er ønsket om forandring, med større grad av åpenhet og demokrati. De synes å være forsiktige med å kalle seg politiske. Aktivistene er kritiske og utålmodige, men definerer ikke sine handlinger som politiske.

Stimul Network driver veldedighet overfor sårbare grupper. Ifølge organisasjonen er det en tilstand av krig i landet på grunn av striden om Nagorno-Karabakh. Stimul jobber for å bidra til økt utdanning til blant andre internflyktninger og særlig til unge internflyktninger, blant annet til de på barnehjem. Organisasjonen har ikke noen politisk agenda, og den har bred støtte i samfunnet for sitt arbeid.

Medlemmene i Youth Club kan være med i ulike undergrupper, blant annet en kvinneklubb. Organisasjonen arrangerer gratis språkkurs. Begreper som verdighet, toleranse, rettferdighet og gjennomsiktighet/åpenhet ble framhevet som viktige verdier i deres arbeid. Youth Club ønsker integrering i EU og NATO. Organisasjonen samarbeider med andre, også politiske partier. Youth Club uttrykte takknemlighet overfor Norge, og særlig den forrige ambassadøren, for bidrag i kampen for demokrati i Aserbajdsjan.

Dalga er ifølge organisasjonen selv den mest radikale ungdomsorganisasjonen, og den oppfattes også av andre som radikal. Den har derfor blitt møtt med politibrutalitet flere ganger, og flere medlemmer har blitt arrestert. Dalga fokuserer på følgende områder: kultur, sosiale forhold og økonomi. De ønsker å oppdra folk i en liberal ideologi. Dersom samfunnet skal kunne endres, må det satses på ungdommen, mente organisasjonen. I henhold til Dalga

¹ Bloggersaken dreier seg om to unge aktivister som ble dømt til to og to og et halvt års fengsel etter å ha publisert en satirisk video om presidenten.

driver de en slags “demokratiskole”, ettersom det ikke er noen frie medier i landet, og folk er dårlig opplyst om demokrati og menneskerettigheter. Dalga får lite økonomisk støtte fra vestlige ambassader, som de for øvrig ofte har møter med. De får imidlertid moralsk støtte.

Dalga publiserer avisen Alma og aksjonerer med såkalt hurtigmobilisering². Organisasjonen har også sin egen hjemmeside. Stoffet der er relativt nøytralt, men har etter hvert pådratt seg en viss interesse fra myndighetenes side. Møter med mer enn 100 deltakere kan myndighetene la passere dersom de ikke ser på dem som en trussel. For øvrig benytter Dalga mer utradisjonelle metoder som de mener er vanskelig for myndighetene å slå ned på, slik som å lese høyt fra avisen på offentlig sted og å gå barbeint. Slike aksjoner har blitt gjennomført hundrevis av ganger. Men både på grunn av presset og ressursituasjonen har Dalga måttet begrense sine aksjoner. Flere deltakere har blitt bøtelagt og fått advarsler. Neste skritt kan bli framstilling for domstolene, ble det opplyst.

Ifølge organisasjonene retter de ikke direkte kritikk mot regjeringen, men ser på seg selv som en slags konstruktiv opposisjon. Styret i landet er autoritært, og organisasjonene er ofte uenig med regimet.

Organisasjonene opplyste at de protesterte samlet mot at to bloggere ble dømt til fengselsstraffer. For øvrig fikk organisasjonene økt oppslutning etter dommene og protestene i bloggersaken. Ifølge organisasjonene gikk bloggerne over streken, slik situasjonen er i dag, og de måtte regne med å bli dømt.

Hvor mange er medlemmer og kan hvem som helst bli medlem?

Youth Club ble etablert i 2007. Den har sitt hovedfokus på ungdommens plass i offentligheten og samfunnet. Ifølge organisasjonen har den ca. 200 medlemmer, hvorav de fleste er studenter. Det er en streng prosedyre for å bli medlem. Kandidatene må gjennom et to måneders kurs. Per i dag er det ca. 60–70 personer som er støttemedlemmer og som ønsker å bli fullverdige medlemmer.

Azerbaijan Liberal Youth Organization ble dannet i 2006. Organisasjonen har ca. 200 medlemmer, de fleste fra universitetene. Toleranse og menneskerettigheter er sentrale verdier for organisasjonen. I henhold til organisasjonen er den ikke tilknyttet noen politisk organisasjon, men er uavhengig.

Dalga ble dannet i 2005. Den har ca. 250 medlemmer. De fleste medlemmene befinner seg i Baku ettersom det i regionene er vanskelig å drive aktivt. Alle må gjennom en filtrering for å kunne bli medlem. Dette for å forhindre infiltrering. Men alle kan komme på møtene. Målet for organisasjonen er at det aserbajdsjanske samfunnet skal overkomme apatien som oppstod i kjølvannet av det omstridte parlamentsvalget i 2005.

Myndighetenes reaksjoner overfor aktivistene?

For myndighetene kan det være vanskelig å vite hvordan de skal forholde seg til det relativt nye fenomenet som ungdomsaktivisme er. Det er sannsynlig at myndighetene overvåker aktiviteten på nettet. Samtidig er det vanskelig å vite hvor mye myndighetene klarer å kontrollere. Den såkalte bloggersaken, der to bloggere i november 2009 ble dømt til

² Korte markeringer sammenkalt gjennom bruk av mobiltelefon eller sosiale medier.

henholdsvis to og to og et halvt års fengselsstraff, kan være et tegn på at myndighetene ville sende ut en kraftig advarsel.

Ifølge Youth Club er Facebook en viktig arena, og mange medlemmer er på nett. Myndighetene begynner å bli bekymret for aktiviteten, særlig dersom et nettsted har mange deltakere. Dersom en person på Facebook har mer enn 2000 “venner”, kan man risikere at siden blir stengt.

Youth Club opplyste at de arrangerer sine møter i små lokaler, selv om de kunne samlet fulle hus i større lokaler. Flere enn 50-100 deltakere på møtene kan føre til reaksjoner fra myndighetene. Mange på møtene er ikke medlemmer. Youth Club arrangerer for øvrig små markeringer, såkalte pickets. I henhold til organisasjonen er det minst fem politifolk som observerer slike aksjoner hver eneste gang. Det er videre vanskelig å vite nøyaktig hvor grensene går for hva som er tillatt og hva som ikke er tillatt. Mange krysser grenser uten at det skjer noe. Mye er også avhengig av den sosiale konteksten. Dersom en aktivist har foreldre som jobber for regjeringen, så vil det være en svært vanskelig situasjon for vedkommende, ble det fortalt. Myndighetene gjør det vanskelig for Youth Club. Dersom det er snakk om å leie lokaler, stiller myndighetene spørsmål om hvorfor, til hvilket formål, osv.

Dalga mente at myndighetene forsøker å infiltrere ungdomsorganisasjonene, og styre dem slik at det skal bli lettere å undertrykke dem. Ellers forsøker regjeringen å provosere gruppene, ble det opplyst, for å “få noe på dem”. Dessuten prøver regjeringen å skille gruppene fra samfunnet for øvrig ved å stemple dem som unasjonale, spioner og lignende.

Flere medlemmer av ungdomsorganisasjoner har blitt arrestert, og flere har blitt utvist fra universitetet. Men fordi myndighetene ser på organisasjonene som svake, eller i alle fall later de som de gjør det, så blir det heller ingen alvorlige reaksjoner, opplyste organisasjonene. U.S Department of State (2009) har også rapportert om kortvarige arrestasjoner i forbindelse med markeringer.

Selv om mange ungdomsaktivister har problemer med myndighetene, er det få som velger å forlate landet. Dalga og Youth Club opplyser at de ikke kjenner til at noen av deres medlemmer i dag er i Vesten fordi de har flyktet og søkt asyl.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, men skal gi svar på de konkrete spørsmålene som er stilt, og ellers inneholde det som til enhver tid trengs av bakgrunnsinformasjon.

Referanser

Skriftlige kilder

- Amnesty International (u.å.) *Azerbaijan*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <http://thereport.amnesty.org/en/regions/europe-central-asia/azerbaijan#amnesty-international-reports> [Lastet ned 16. februar 2010]

Respons Aserbajdsjan: Ungdomsaktivister

- U.S. Department of State (2009) *2008 Human Rights Report Azerbaijan*. Washington D.C: U. S. Department of State. Tilgjengelig fra <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2008/eur/119068.htm> [Lastet ned 16. februar 2010]

Muntlige kilder

- Azerbaijan Popular Front. Reformvingen, ved leder Ali Karimli. Møte i Baku 18. november 2009.
- Azerbaijan Liberal Youth Organization. Møte i Baku 19. november 2009.
- Dalga. Møte i Baku 19. og 21. november 2009.
- Stimul Network. Møte i Baku 19. november 2009.
- Youth Club. Møte i Baku 19. og 21. november 2009.

© Landinfo 2010

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.